

ustanovení, že byla-li směnka zfalšována, jsou indosanti, kteří indosovali před zfalšováním, zavázáni podle pravého obsahu směnky, ti, kdož ji indosovali po zfalšování, jsou zavázáni podle obsahu směnky falšováním vzniklého. V pochybnosti se má za to, že rubopisy pocházejí z doby před zfalšováním.

Dle § 79 platí ustanovení předešlého paragrafu i o výstavci, příjemci a rukojmí.

Kapitola XIV. pojednává o směnečném promlčení a upravuje jednodušeji promlčecí lhůty.

(Pokračování.)

Dr. Karel Motlík:

Spoluvlastníkův depurační závazek při rozdělení spoluvlastnictví.

O uložení závazku toho nemá zákon žádného ustanovení. Nepovoluje, ani nezakazuje. Záleží tedy — při neshodě spoluvlastníků zcela na volném uvážení I. a II. instance, zda závazek ten do dražebních podmínek bude pojat či ne.

Ustanovení to může býti přitom enormní důležitosti. V mnohých případech bude od něho záviseti, zda vůbec rozdělení spoluvlastnictví státi se může či ne.

V konkrétním případě na žádost C-ovu o rozdělení spoluvlastnictví odpověděli A i B (vlastníci každý $\frac{1}{4}$) sice zásadním souhlasem — ale současně — tedy po souhlasu — zatížili svoje díly tak značným dluhem, že předlužení jest více než dvojnásobné. Věřiteli byly jejich vlastní děti — a všechny okolnosti byly tak zvláštní, že zástupce C-ův, žádaje o položení depuračního závazku do podmínek dražebních — odvážil se uvést, že jednání A i B-ovo stalo se na oko, s tím jediným důvodem, aby provedení dobrovolné dražby bylo znemožněno. Ani tuto okolnost A i B ve svých dalších podáních nepopřeli a vůbec z ní důsledků nevyvodili.

A přece soud I. i II. stolice zařazení závazku depuračního do podmínek dražebních odepřel — i pokud se týkalo oněch dluhů posléze kontrahovaných. Důvody:

»Pokud strany nedohodnou se jinak, může soud při stanovení dražebních podmínek, zasahovati do práv strany pouze na tolik, pokud zákon výslovně připouští. Poněvadž o depurační povinnosti zákonného ustanovení není, ani nevyplývá z práv spoluvlastníka na rozdělení spoluvlastnictví, nelze ji do dražebních podmínek pojeti tím spíše, že jest otázka, zda vůbec vlastník předluženého dílu oné povinnosti dostáti může. Mohlo by se státi, že vložním ustanovením toho do podmínek dražebních mohl by vydražitel omylem přeceňovati účinnost ustanovení toho — nehledě na právní komplikace, jež by při nesplnění závazku toho mohly vzniknouti mezi vydražitelem a bývalými vlastníky jako celkem.«

II. instance připojuje k důvodům těm ještě výklad zákona: »Podle § 277 odst. 2. n. p. jest nerozhodno, existují-li dluhy ty skutečně, neb jsou-li pouze jednáním na oko, jak C naznačuje — neboť pro dobrovolnou dražbu nemovitosti jest pouze ustanovení cit. § rozhodným a to každý další rozbor o p o v a z e dluhu takového vylučuje. Kromě toho »dovozuje dále« sluší uvážiti, že ustanovení závazku depuračního mohlo by zaviniti porušení smluvních podmínek při kontrahování dluhu sjednaných — a tedy — třeba nepřímo — zasažení do práv věřitelových, jež podle zákona zůstatí mají neporušena.«

Veškeré C-ovy námitky, že ustanovení o povinnosti depurační dá se odůvodniti smyslem zákona, který dávaje účastníkům právo žádati za zrušení spoluvlastnictví cen zaplatiti A-ovi a B-ovi za jejich díly indirektně více bene zde jen fiktivní — které by právo ono učinily bezúčinným — zůstaly bez výsledku.

Výsledek ten napovídá ovšem výsledek dražby. — Odradí každého kupce nezúčastněného — resp. koupí-li C (A a B prohlásili, oni že kupovati nebudou) bude nucen zaplatiti A-ovi a B-ovi za jejich díly indirektně více než dvojnásobek skutečné hodnoty, nechce-li, aby po výpovědi pohledávek cestou exekuční opět své díly »koupili«. A přece jen není rozhodnutí obou soudů, tak jak uvedeno, podle stávajících zákonných předpisů nesprávným.

Ba snad opatrnějším, než rozhodnutí opačné.

Nehledě k otázce h o s p o d á ř s k é možnosti spoluvlastníka nemovitosti splniti závazek depurační — (neručili by vydražiteli — alespoň podpůrně — i vlastníci ostatních dílů nemovitosti, k jejichž naléhání závazek ten do dražebních podmínek byl pojat?) jest další otázka — p r á v n í možnosti uložení takové depurace.

Právně mohla by býti uložena jen tehdy, je-li hypotékární dluh takové povahy, že dlužník může se liberovati placením okamžitým, nebo alespoň na takovou smluvní výpověď, jejíž lhůta jest kratší než lhůta k provedení depurace.

U dluhů s delší výpovědí, — resp. se zákazem výpovědi po určitou dobu vůbec — by depurace mohla se státi někdy až po době dosti značné.

Ale jest zde další skupina — vylučující závazek depurační v ů b e c. Osobní práva (služebnosti): A jest podle zákona oprávněn na svém díle nemovitosti komuko'li zříditi — třeba služebnost doživotního požívání (eveni. i jeho dětem!) — třeba i toho obsahu, že oprávněný bude bráti celý hrubý příjem — vlastník pak platiti veškeré daně, dávky opravy atd.

Jakmile však takové právo jest jednou zřízeno — stává se A — a vůbec každý další vlastník — osobou vedlejší. Podle zákona má povinnost pouze t r p ě t i výkon onoho práva — sám však nemůže míti žádného aktivního zásahu — dokonce již ne způsobiti depuraci. Ta by tedy ani uložena býti nesměla, jelikož se přímo práv oprávněného dotýká. Vzhledem k výkladu ustanovení § 277 odst. 2. n. p. bylo by zcela možno, aby právo takové zřídil A B-ovi a B A-ovi, tedy navzájem — neboť i kdyby jednání to bylo pouze na oko — nemůže — (mnohem spíše než při dluhopise) — A býti nucen k depuraci — jako v l a s t n í k vzhledem k právní povaze svého závazku, jak shora uvedeno — ani jako v ě ř i t e l (oprávněný) — vzhledem k předpisu § 277 odst. 2. n. p.

Nesměla by tedy podle zákona depurace v případě takovém býti v ů b e c nařízena.

Přitom není — pokud alespoň bude dobrovolná dražba nemovitosti při rozdělení spoluvlastnictví upravena podle dosavadních předpisů — žádná náprava možná.

Bylo by tedy nutno, aby dražební řízení v t o m t o případě dalo se podle zásad prodeje exekučního.

Myšlenka ta vůbec není tak kacířská, jak by se na první pohled zdálo.

Zhoršení situace věřitelů jest jen zdánlivé:

Věřitel vstupuje do poměru k dlužníkovi v situaci

zcela určité. Může znát hodnotu předchozích břemen — může znát ceny zástavy, a ještě tedy na jeho vůli, spojojí-li se případně se zástavou nedostatečnou. Mimo to má možnost — hojiti se za zbytek své pohledávky na dlužníku osobním, neboť nemovitost jen ručí, a je zcela možno, že dlužník jest osobou jinak vysoce aktivní. Spoluvlastník proti tomu nemá jistoty, že spoluvlastník druhý neztláčí mu prodej reality — nemá jistoty, zda dostojí závazkům a platům ze spoluvlastnictví vznikajícím (vide rozhodnutí o ručení za daně — a kdyby snad se stalo, že nárok na zpeněžení jeho podílu nemovitosti byl by spoluvlastníkem druhým znemožněn — nemá proti němu nároku na náhradu škody. Přitom — může-li si vybrati věřitel určitou realitu a ví, že bez jeho svolení realita ručící nemůže být zaměněna realitou jinou, nemá spoluvlastník na výběr spoluvlastníků ostatních vlivu žádného. Kolik může hypotékární věřitel z reality — na svoji pohledávku obdržeti? Nejvýše tolik, kolik z její ceny na něho vypadne.

Jeho skutečné právo jest tedy stejné, ať při prodeji reality zůstane mu »zachováno« či ne. Jakmile dlužník a vlastník zavázané reality stali se prodejem osobami rozdílnými, nemůže na vlastníku — třeba jinak milionáři — žádati více, než event. zbytek výtěžku prodeje.

Byla by tedy pouze otázka, zda při prodeji k návrhu na rozdělení spoluvlastnictví dá se očekávati prodej za méně než skutečnou cenu. A tomu zajisté tak není. Při prodeji exekucním jest zvýšení ceny zájmem snad jen dosud nekrytých věřitelů. Při rozdělení spoluvlastnictví jest zájmem ještě všech ostatních spoluvlastníků. Při exekucním prodeji dílu nemovitosti a s tím musel věřitel při průměrné opatrnosti počítati — může býti docíleno obyčejně jen poměrně nižší ceny — než při prodeji nemovitosti celé — už pro hospodářskou nesamostatnost dílu reality.

Pokud snad byla by námitka, že i při dosažení nynější obecné ceny nemusí být dosaženo ještě ceny zvláštní obliby věřitelovy — že event. věřitel ztrácí naději, že by později, — snad při změněných poměrech hospodářských — mohlo na pohledávku jeho vyjítí krytí vyšší — sluší uvážiti, že veškeré tyto případy mohou nastati i u spoluvlastníka.

I jemu se může státi, že jeho díl nemovitosti bude prodán za cenu nižší, — než on by podle zvláštního svého cenění považoval za přiměřené, — nebo že by jeho díl prodán byl tehdy, kdy on sám by jej dobrovolně nikdy neprodal (má na př. v domě obchodní místnosti). Ale — mohlo by se říci — to již jest podstata spoluvlastnictví, že spoluvlastník musí počítati s tím, že není ve všech případech dominus rei.

Ale — vždyť i věřitel jest omezen ve svých právech a dispozicích také do té míry, že s tím při průměrné opatrnosti musí počítati. Ani on nemůže tvrditi, že jen na něm záleží, kdy bude požadovati uspokojení pohledávky prodejem reality. K prodeji může přece dojíti kdykoliv na žádost věřitele jiného, předchozího neb následujícího — jakmile mu vlastník jen poskytne záminku (opomenutím neb neplacením po výpovědi).

Taková jest tedy opět podstata knihovního zajištění, že věřitel musí býti připraven na to, že k event. návrhu osoby třetí bude nucen realitu — třeba i po částečném zaplacení neb vůbec bez zaplacení — ze závazku propustiti.

Shrneme-li tedy práva a povinnosti, vidíme že:

spoluvlastník nemůže míti vliv při výběru spoluvlastníka druhého (druhých) ručí však automaticky za jejich závazky (daně). Ze spoluvlastnictví může vystoupiti, — prodá-li svůj dílek pod cenou — nebo — chce-li dosáhnouti plného cenění — nenamítají-li proti prodeji reality celé ničeho spoluvlastníci ostatní. Není-li jim prodej vhod — nepomůže mu ani žaloba na rozdělení spoluvlastnictví, — leda že by zaplatil ostatním spoluvlastníkům obnos třeba zřejmě přemrštěný.

Věřitel proti tomu má v moci — tím, že půjčuje opatrně — vyhnouti se jakékoliv ztrátě. Půjčuje-li neopatrně, musí nésti risiko obchodu odvážného. Nucený prodej reality k návrhu spoluvlastníka nemůže přiněsti věřiteli podstatně jiné škody, než jakýkoliv nucený prodej reality (jejího dílu) vůbec, podle zákona možný a tudíž tvořící — nutnou položku v kalkulačních úvahách každého prozíravého věřitele — a nutnou pohromu pro každého věřitele neprozíravého.

Úprava tato — nebyla by tedy úhonou pro nikoho z účastníků — znamenala by však velké plus morálně tím, že by nesváděla a nevybízelá přímo k nezákonnosti, k řadě jednání na oko, jako jest — zadlužení na oko — spoluvlastníkem, který se chce vyhnouti prodeji — (s možností pozdějšího vymáhání této fingované pohledávky) — nebo zadlužení — opět fingované — spoluvlastníkem koupivším takto přetížený díl reality k tomu, aby onen věřitel poslední způsobil prodej exekucní — a konečně nemusel by soud zaujímati ono — zákoně sice nyní, ale přece jenom svrchované nepřijemné stanovisku že »... jest nerozhodno — existují-li dluhy skutečně, neb jsou pouze jednáním na oko...«, protože — neznamená to určitou sankci pro »jednání na oko« zákonem jinak zatracovaná? — Není přece možno, aby — podle toho, kdo zakročuje — bylo jednání na oko jednou — jako zde — »nerozhodné« — a jindy — (vyrovnání, konkurs exekuce —) trestným činem pod značně přísnou sankcí? V obou případech je jeho účelem jedna věc. Zkrátiti práva osob třetích!

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

Společenstvo s r. obm., které dle stanov svých poskytuje zápůjčky jediné svým členům, nemůže vymáhati na nečlenu poskytnutou mu zápůjčku z tohoto právního důvodu (zápůjčky), jelikož smlouva příčící se stanovám a zákonu jest nicotná.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 29. října 1927 Ro I 370/27. Krajský soud v Litoměřicích Ck II 111/25.)

Společenstvo X s ruč. obm. v Ústí n. L. stálo v obchodním spojení s majitelem lodi H. a zápůjčilo mu hotově také 3.500 Kč, ač dle stanov svých poskytovalo zápůjčky jen svým členům, mezi něž ale H. nepatřil.

Na žalobu společenstva byl H. odsouzen zaplatiti vymáhanou na něm zápůjčku.

Soud stolice druhé rozsudek ten potvrdil. Nejvyšší soud ale vyhověl dovolání a změnou v odpor vzatého rozsudku žalobu zamítl. Důvody: Odvolací soud neposoudil věc po právní stránce správně.

Nesporné jest, že žalovaný nebyl v čas zjednání zápůjček a není dosud členem žalujícího společenstva, jež, jak vyplývá z jeho stanov, jest podřaditi pod pojem společenstva podle zákona č. 70 z roku 1873 ř. z.

Nesporné je dále, že nárok uplatněný žalobou vznikl z peněžitých zápůjček, poskytnutých žalujícím společenstvem žalovanému. O tom nebylo sice jednáno přímo, neboť žalující strana zažalovala obecně saldo vyplývající ze vzájemného obchodního spojení, ale na tomto právním základě založen byl rozsudek soudu první stolice a žalující strana ve svém odvolacím sdělení neodporovala tomu z důvodu, že by nešlo o zá-